

FCG Finnish Consulting Group Oy

Naantalin kaupunki

AIRISMAA-AASLAN OSAYLEISKAAVAN LAAJENNUS

Maisemaselvitys

0141-P10691

2.11.2010

SISÄLLYSLUETTELO

1	Yleistä	1
2	Maisema	1
2.1	Käytetyt menetelmät	1
2.2	Alueen yleiskuvaus	1
2.3	Maisemarakenne	1
2.4	Maisemakuva – maiseman nykytila	4
2.5	Katsaus historiaan	6
3	Maankäytölliset suositukset ja maisemallisten vaurioiden minimoiminen	6
3.1	Maankäytölliset suositukset	6
3.2	Haitallisten maisemavaikutusten lieventäminen	8

LIITE 1 Maisema-analyysi –kartta 1:2000

**NAANTALIN KAUPUNKI
AIRISMAA-AASLAN OSAYLEISKAAVAN LAAJENNUS****1 Yleistä**

Airismaa-Aaslan osayleiskaavan laajennuksen maisemaselvitys on laadittu Naantalin kaupungin toimeksiannosta FCG Finnish Consulting Group Oy:n Helsingin toimistossa. Naantalin kaupungilta yhteyshenkilönä on toiminut maankäyttöpäällikkö Elise Lehikoinen. FCG Finnish Consulting Group Oy:ssä maisemaselvityksestä on vastannut maisema-arkkitehti MARK Riikka Ger.

2 Maisema**2.1 Käytetyt menetelmät**

Maisemaselvitys perustuu karttatarkasteluihin sekä 3.5.2010 tehtyyn maastoinventointiin. Selvitysalueita tarkasteltiin maastokäynnin aikana sekä maalta että mereltä käsin. Muinaisjäännösten osalta tietoja on koottu Varsinais-Suomen maakuntakaavan muinaisjäännösluettelosta (Varsinais-Suomen liitto). Muista lähteistä mainittakoon Maisema-alueityöryhmän mietintö I, Maisemanhoito, Ympäristöministeriö (1993) sekä "Finlandia, Otavan iso maamme-kirja osa 2" (1984).

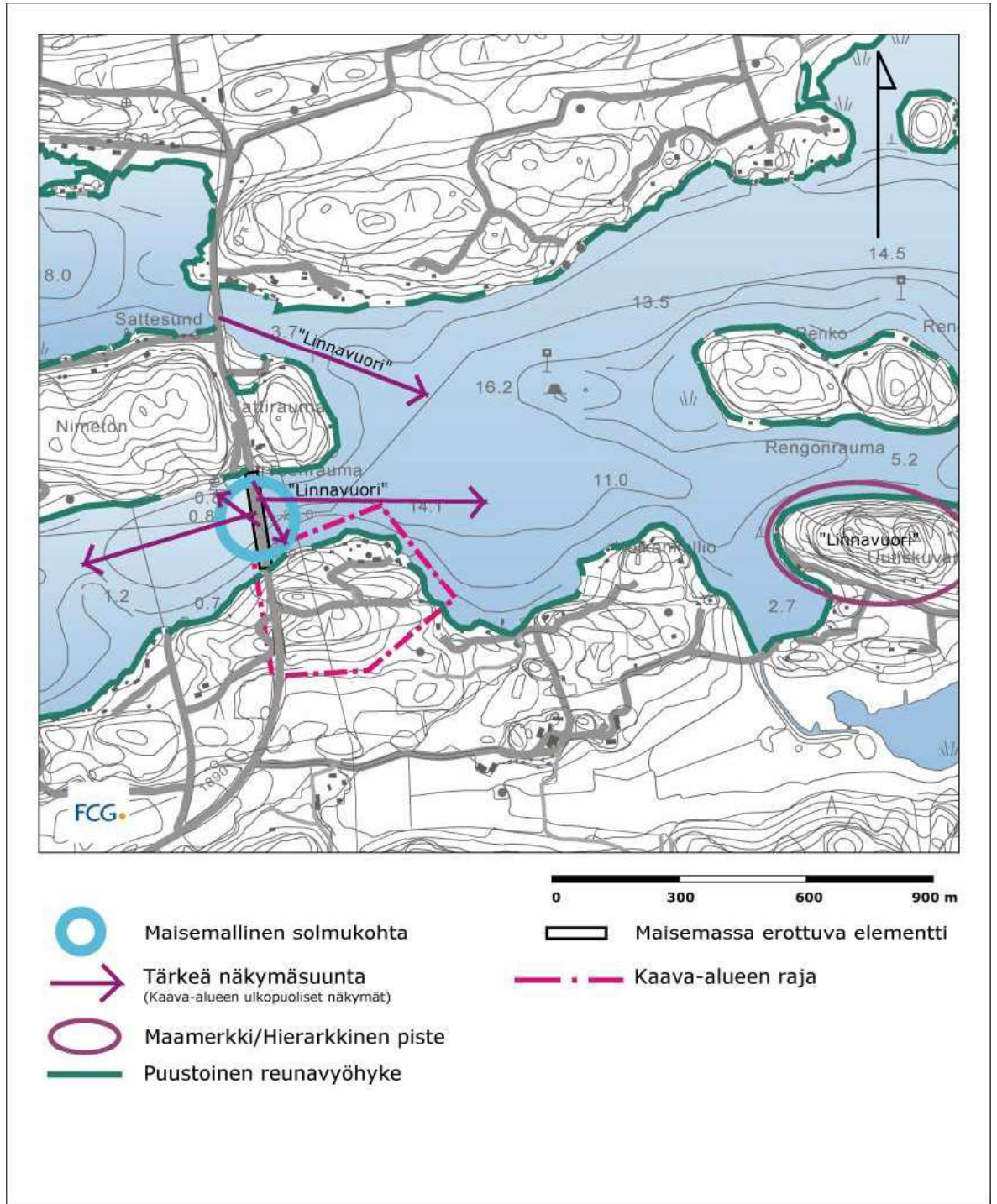
2.2 Alueen yleiskuvaus

Tarkasteltava alue sijoittuu Naantalin kaupungin alueelle Rymättylään, Airismaan saaren pohjoisosaan. Tarkasteltava alue rajoittuu pohjoisessa ja idässä mereen, etelässä viljelyalueeseen ja lännessä Luotojentiehen. Selvitysalueella sijaitsee kokous- ja virkistyspalveluja tarjoava matkailuyritys Herrankukkaro. Matkailuyritys on rakentunut vanhan kalastajatilan ympärille ympäröivää luontoa ja maisemaa kunnioittaen. Selvitysalueen itäosasta löytyy lisäksi mökkitontti. Muutoin selvitysalue on rakentamaton. Alue on maisemallisesti kallioista metsämaastoa.

2.3 Maisemarakenne

Maisemamaakuntajaossa tarkastelualue sijoittuu Lounaismaahan ja tarkemmin määriteltynä Lounaisrannikon ja Saaristomeren seutuun. Lounaismaa on korkokovaltaan pääosin alavaa, mutta etelässä korkeussuhteiltaan vaihtelevaa, suoraviivaisten murroslaaksojen ja ruhjeiden luonnehtimaa aluetta. Lounaisrannikon ja Saaristomeren seudulla maaperälle ja topografialle ovat ominaisia laajat kallioalueet, jotka ovat jäsentyneet kallioperää halkovien suoralinjaisten murroslaaksojen mukaan. Ruhjelaaksojen muodostamat lahdet jatkuvat kapeina syvälle sisämaahan saakka. Silo- ja avokallioita on seudulla enemmän kuin missään muualla. Myös savikot ovat seudulle tavallisia.

Rymättylän maisemalle antavat leimaa kalloperässä tapahtuneet liikunnot, jotka ovat synnyttäneet itä-länsisuuntaisia saaria ja lahtia. Rymättylän saaristo vaikuttaa kaikinensa hyvin sokkeloiselta ja rikkonaiselta. Selänteet ovat monin paikoin paljaslakisia ja jyrkkäreunaisia.

Kartta 1: Selvitysalue sijoittuu Kirveenrauman sillan kupeeseen.

Kuva 1: Näkymä Kirveenrauman sillalta tarkastelualueelle

Kuva 2: Kirveenrauman sillan kupeessa oleva komea rantakallio

Komeimmat niistä onkin nimetty vuoriksi. Varsin lähelle selvitysalueetta sijoittuu muun muassa niin kutsuttu "Linnavuori", joka on topografialtaan todella komea.

Tarkastelualueella maiseman hallitsevia piirteitä ovat meren läheisyyden ohella kallioalueet ja mäntyvaltaiset metsät. Noin puolet rakentamattomasta alueesta lukeutuu kalliomännikköön. Painanteista sekä etelään ja pohjoiseen viettävien rinteiden alaosista löytyy myös tuoretta havupuukangasta, jossa esiintyy männyn ohella myös kuusta, koivua, raitaa ja pihlajaa.

Tarkastelualueen maasto on pienipiirteistä ja vaihtelevaa. Kallio on pääsääntöisesti hyvin pinnassa ja alueelta löytyy useita jyrkänneosuuksia. Tarkasteltava alue sijoittuu lähes kauttaaltaan selänteelle. Korkeimmat kohdat löytyvät tarkastelualueen länsipuoliskolta ja keskivaiheilta ja kohoavat noin 33 metriä merenpinnan yläpuolelle. Matalimmat alueet sijoittuvat meren äärelle. Useimmat Herrankukkaron rakennuksista sijoittuvat loivasti koilliseen viettävälle alueelle n. 5-7 metriä meren pinnan yläpuolella.

2.4 Maisemakuva – maiseman nykytila

Selvitysalue on pinnanmuodoiltaan vaihteleva ja pienipiirteinen. Kallio on monin paikoin aivan pinnassa. Lakialueilla ja rinteiden yläosissa kallioalueita peittää pääsääntöisesti yhtenäinen jäkälikkö. Alempana rinteissä kallioseinämät ovat monin paikoin paksun sammalmaton peitossa. Kallioalueiden yhteydessä on joitakin komeita jyrkänneosuuksia.

Vaikuttavimmat kauaskantoiset näkymät avautuvat tarkastelualueen laelta, erityisesti luoteiskulmasta sekä koillisrinteestä, eri suuntiin. Herrankukkaron pohjoisimman rantasaunan terassilta avautuu hieno näkymä "Linnavuorelle".

Herrankukkarontie on linjattu taitavasti maastoon kallioseinämän kylkeen. Kallioulouhinnoilta on välttytty ja kallio muodostaa tielle onnistuneen selustan.

Kohdealuetta mereltä käsin tarkasteltaessa maisemakuva on varsin pienipiirteinen ja ehyt lukuisista rannan tuntumaan sijoittuvista rakennuksista ja rakennelmista huolimatta. Vaikka maastokäynti sijoittui lehdettömään aikaan, eivät rakennukset erottuneet häiritsevästi puuston ja kasvillisuuden lomasta. Kesäaikaan niitä tuskin huomaa laisinkaan. Rakennukset ja rakennelmat on sijoitettu ympäröivää luontoa kunnioittaen ja luontaisen värityksensä ja materiaaliensa johdosta maastoutuvat hyvin ympäristöönsä. Maihin, rinteeseen vedetyt lasikuituveneet erottuvat valkoisen sisuksensa ansiosta selvimmin. Kirveenrauman sillan tuntumassa on hieno, laaja-alainen kalliojaljastuma: rantakalliot kohoilevat jylhästi merestä. Rakennuskantaa ei ulotu kyseiselle kalliojyrkänteelle saakka. Aluetta pohjois-eteläsuunnassa halkova voimalinja häiritsee hieman kokonaisuutta.

Maisemallisia häiriötekijöitä on tarkastelualueella seuraavasti: alueen lounaiskulmaan sijoittuu jonkinlainen varastointialue, joka on hyvin maisemoitu Herrankukkarontien suuntaan mutta lännestä kallion laelta katsottuna varastointialue erottuu selvästi ja häiritsevästi. Aluetta pohjois-eteläsuunnassa halkova voimalinja on eräänlainen häiriötekijä, ei kuitenkaan merkittävä.

Kuva 3: Ainoastaan venesataman kohdalla rakennukset ja rakennelmat erottuvat melko selvästi merelle

Kuva 4: Lehdettömäänkin aikaan nykyiset rakennukset ja rakennelmat maastoutuvat hyvin kasvillisuuden lomaan

2.5 Katsaus historiaan

Ensimmäiset asutuksen merkit Rymättylässä ovat noin 2500-3000 vuoden takaa. Saarilta on löydetty useita pronssikautisia hautaröykkiöitä sekä muita, todennäköisesti esihistoriallisia jäänteitä. Rymättylästä löytyy myös lukuisia pieniä kivilatomuksia, niin kutsuttuja ryssänuuneja, jotka ovat iältään varsin nuoria. Kivilatomukset ovat todennäköisesti saarille aikanaan leiriytyneen Venäjän sotalaivaston miehistön leivin- ja paistinuuneja. Kohdealueelta löytyy Pirunsuu -niminen muinaismuistokohde (maakuntakaavassa sm 3746). Paikalla on viisi ryssänuunia, jotka sijaitsevat Pirunsuun solan pohjois- ja eteläreunalla itään viettävällä kalliolla. Uuneista kaksi sijoittuu solan pohjoispuolelle ja kolme sen eteläpuolelle. Ensin mainitut sijaitsevat lähellä toisiaan, joitain metrejä Herrankukkarontien mutkasta solaan erkanevaa polkua pitkin. Solan eteläpuoliset uunit sijoittuvat kauemmaksi toisistaan. Uunit ovat aikoinaan hajonneet mutta niiden rakenne on vielä havaittavissa. Uunien pituus on 3-4 metriä.

Selvitysalueelta ei löydy valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Alueelle sijoittuu vanha kalastajamökki ja mummonmökki piha-piireineen. Rakennuksiin liittyy kulttuurihistoriallisesti arvokkaita ominaispiirteitä. Matkailuyritys Herrankukkaro on rakentunut kyseisen kalastajatilän ympärille.

3 Maankäytölliset suositukset ja maisemallisten vaurioiden minimoiminen

3.1 Maankäytölliset suositukset

Säilytettäväksi suositeltavat alueet sijaitsevat maisemallisesti arvokkailla, kauniilla tai ekologisesti herkillä, muutoksia heikosti sietävillä, paikoilla. Selvitysalueen tapauksessa tämä tarkoittaa lähinnä maisemakuvallisesti merkittäviä laajahkoja kallio- ja kalliomännikköalueita sekä rantapuustovyöhykettä. Rantapuustovyöhykkeen säilyttäminen on sikäli toivottavaa, ettei rakentaminen jatkossakaan liian selvästi erottuisi maisemassa mereltä käsin aluetta tarkasteltaessa.

Kallioalueet jyrkänteineen, jäkälikköineen ja tuulen tuivertamine käkkyräisine mäntyineen kuuluvat alueen vahvuuksiin. Tällaiset maisemakuvallisesti arvokkaat kallioalueet tulee jättää rakentamisen ulkopuolelle niin suurelta osin kuin mahdollista. Kallioalueet ovat elämyksellistä ulkoilumaastoa. Alueelta löytyy joitakin pieniä, lähes huomaamattomia puunuolin viitoitettuja polkuja, joita nähtävästi lähinnä matkailuyrityksen asiakkaat ovat käyttäneet. Kalliomänniköiden jäkälিকöt eivät kestä liiemmin kulutusta. Näin ollen kulun ohjaaminen on tärkeää. Luonnon tarkkailijat ovat tähän asti pysyneet hyvin polulla, sillä luonto on säilynyt vahingoittumattomana poluston ulkopuolella.

Uuden rakentamisen tulisi pääsääntöisesti sijoittua olevan rakennuskannan yhteyteen tai sen lähetyville sitä täydentämään. Rakentamisen tulisi myötäillä maiseman suuntautuneisuutta ja sijoittua osaksi maisemaa.

Kuva 5: Kaunista kalliomännikköä

Kuva 6: Herrankukkarontie on linjattu onnistuneesti kallioseinämän kupeeseen

3.2 Haitallisten maisemavaikutusten lieventäminen

Lähtökohdaksi tulee ottaa rakentamisen sijoittaminen maastoon niin hyvin ja luontevasti kuin mahdollista. Rakentamisen myötä kuitenkin mahdollisesti syntyvät maatäytöt ja pengerrykset tulee sovittaa ympäröivään maastoon. Loivasti viettävillä alueilla 1:5 luiskakaltevuus on sopiva. Rinnealueilla luiskakaltevuudet ovat luonnollisestikin merkittävästi tätä jyrkempiä. Tukimuurin käyttäminen saattaa paikoitellen olla jyrkkää luiskaa toimivampi ratkaisu.

Istutettavaan kasvilajistoon tulisi valita alueelle luontaisesti sopivia puu- ja pensaslajeja, kuten mäntyä, rauduskoivua, tammea, pihlajaa, tervaleppää, katajaa ja tuomea. Myös jonkin verran kuusta voidaan istuttaa.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Hyväksynyt:

Heli Kotilainen
toimialajohtaja, FM

Laatinut:

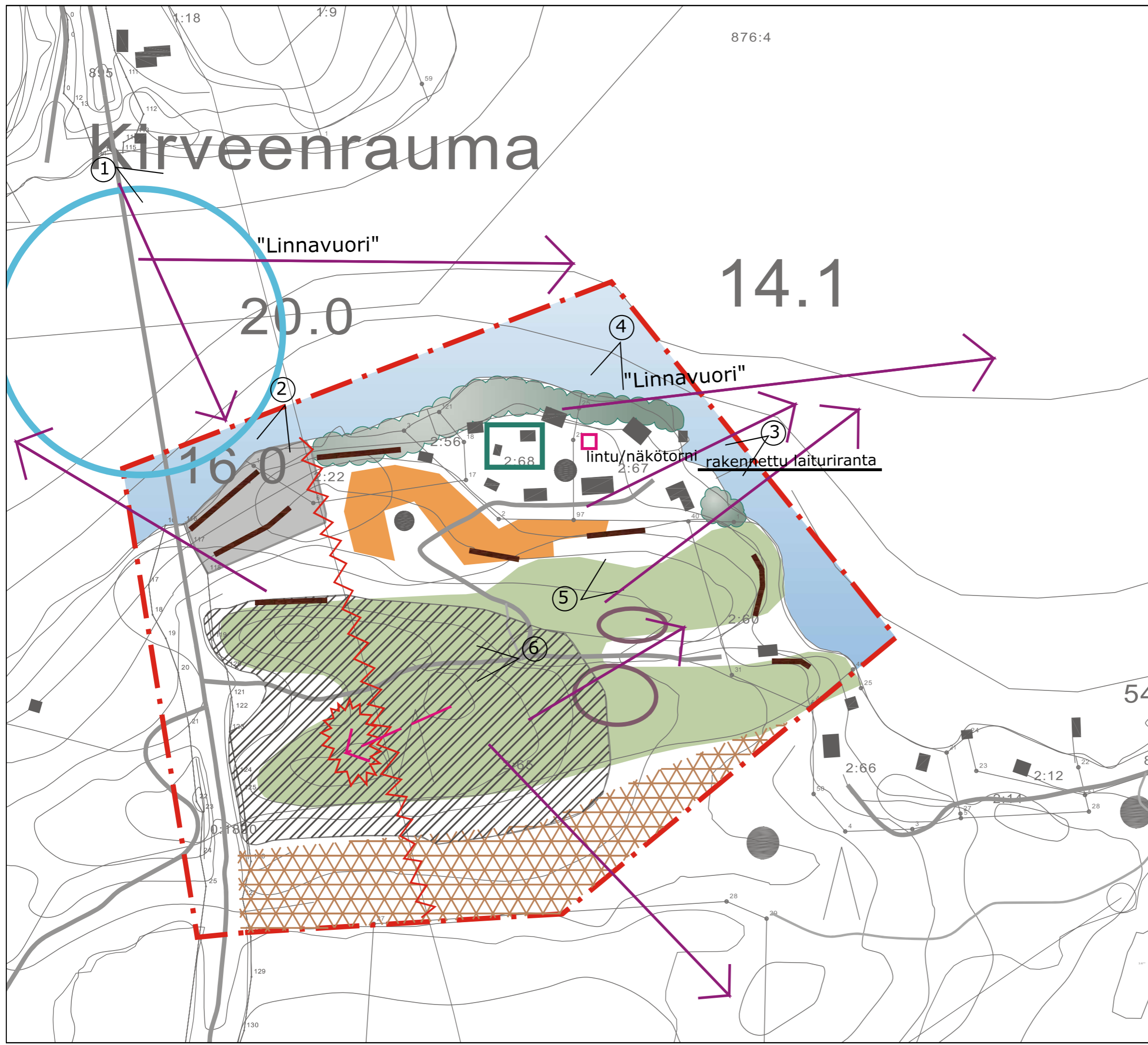
Riikka Ger
projektipäällikkö, maisema-arkkitehti MARK

Airismaa - Aasla osayleiskaavan laajennus
Maisemaselvitys

Maisema-analyysi

- Maisemallinen solmukohta
- Tärkeä näkymäsuunta
- Maamerkki
- Jyrkänte
- Maisemavaurio, maisemoitu hyvin Herrankukkarontien suunnalta
- Voimalinja
- Epäesteettinen näkymä
- Hakkuuaukea

- Herkät alueet, jonne rakentamista ei suositella:**
- - Maisemakuvallisesti tärkeä kallioalue
- - Maisemakuvallisesti tärkeä kalliomännikköalue
- - Lakialue
- - Maisemakuvallisesti tärkeä rantapuusto
- - Kulttuurihistoriallisesti tärkeä rakennettu kokonaisuus
- - Muinaismuistokohde, viiteellinen sijainti

- Maiseman kannalta uudis-/lisärakentamiseen soveltuva alue

- Täydennysrakentaminen tapahtuu olemassa olevien rakennusten yhteydessä ja läheisyydessä
- Selvitysalueen rajaus
-   Likimääräinen valokuvanottoaika ja kuvan nro

Rakennuskohde Naantalin kaupunki Airismaa - Aasla osayleiskaavan laajennus	Piirustuksen sisältö Maisema-analyysi	Mittakaavat 1:2000
Naantali	Suunnitteluala, työnnumero ja piirustuksen numero	Muutos
	MAS 0141-P10691 901	
Osmonttie 34, PL 950, 00601 Helsinki Puh. 0104090, www.fcg.fi	Tiedosto	
Päiväys 2.11.2010 Pääsuunn. Riikka Ger Hyv. Heli Kotilainen	Suunn./Piirt. Riikka Ger Tarkastaja Heli Kotilainen Yhteyshenkilö Riikka Ger	A S